

Zaključci Vijeća o smanjenju ranog napuštanja školovanja i promicanju uspjeha u školi

(2015/C 417/05)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

U KONTEKSTU

- cilja strategije Europa 2020. u području obrazovanja da se prosječna europska stopa osoba koje rano napuštaju školovanje ⁽¹⁾ smanji na razinu manju od 10 % do 2020. ⁽²⁾;
- Zaključaka Vijeća od 12. svibnja 2009. o uspostavi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja („ET 2020.”) ⁽³⁾;
- Zajedničkog izvješća Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja ⁽⁴⁾,

UZIMAJUĆI U OBZIR

- Preporuku Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje ⁽⁵⁾;
- Zaključke Vijeća od 11. svibnja 2010. o socijalnoj dimenziji obrazovanja i osposobljavanja ⁽⁶⁾;
- Zaključke Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: pružanje najboljih temelja svoj našoj djeci za svijet sutrašnjice ⁽⁷⁾;
- Preporuku Vijeća iz 2011. o politikama kojima je cilj smanjenje ranog napuštanja školovanja ⁽⁸⁾, posebno priloženi politički okvir, i njegov poziv da se osigura da države članice do kraja 2012. uspostave sveobuhvatne politike o ranom napuštanju školovanja koje obuhvaćaju mjere sprečavanja, intervencije i kompenzacije;
- Rezoluciju Europskog parlamenta od 1. prosinca 2011. o rješavanju problema ranog napuštanja školovanja ⁽⁹⁾;
- Preporuku Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi programa Garancija za mlade ⁽¹⁰⁾;
- Parišku deklaraciju od 17. ožujka 2015. o promicanju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, snošljivosti i nediskriminacije putem obrazovanja,

I S OBZIROM NA

- simpozij luksemburškog predsjedništva *Trajni napredak: rješavanje problema ranog napuštanja školovanja i promicanje uspjeha u školi* održan u Luxembourg 9. i 10. srpnja 2015., na kojem su se okupili sudionici iz cijelog EU-a u područjima kreiranja politika, istraživanja i prakse kako bi raspravljali o toj važnoj temi;
- konferenciju luksemburškog predsjedništva pod naslovom *Raznolikost i višejezičnost u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju* održanu u Luxembourg 10. i 11. rujna 2015.;
- završno izvješće Tematske radne skupine za ET 2020. za rano napuštanje školovanja iz 2013. i poruke Radne skupine za školsku politiku u vezi s politikama iz 2015.;
- izvješće Tematske radne skupine za ET 2020. za rani i predškolski odgoj i obrazovanje iz 2014. u kojem se predlažu ključna načela okvira kvalitete u tom području,

⁽¹⁾ Udio stanovništva u dobi od 18 do 24 godine samo s nižim sekundarnim obrazovanjem ili nižom razinom i koji više ne sudjeluju u obrazovanju ili osposobljavanju (Eurostat/Anketa o radnoj snazi).

⁽²⁾ EUCO 13/10, PRILOG I., četvrta alineja (str. 12.).

⁽³⁾ SL C 119, 28.5.2009., str. 2.

⁽⁴⁾ Vidjeti str. 25 ovog Službenog lista.

⁽⁵⁾ SL L 394, 30.12.2006., str. 10.

⁽⁶⁾ SL C 135, 26.5.2010., str. 2.

⁽⁷⁾ SL C 175, 15.6.2011., str. 8.

⁽⁸⁾ SL C 191, 1.7.2011., str. 1.

⁽⁹⁾ SL C 165 E, 11.6.2013., str. 7.

⁽¹⁰⁾ SL C 120, 26.4.2013., str. 1.

SMATRA DA

Na sredini razdoblja strategije Europa 2020. i strateškog okvira ET 2020. te četiri godine nakon što je Vijeće donijelo preporuku o politikama za smanjenje ranog napuštanja školovanja ⁽¹⁾, pravo je vrijeme za ocjenu dosadašnjeg napretka s ciljem preispitivanja, učvršćivanja i poboljšanja mjera usmjerenih na smanjenje te pojave te promicanje uspjeha u školi za sve.

Od donošenja preporuke Vijeća 2011. mnoga ranija saznanja o ranom napuštanju školovanja poboljšana su i dopunjena uzajamnim učenjem i razmjenom primjera dobre prakse među državama članicama, daljnjim istraživanjima i detaljnom analizom politika usvojenih na nacionalnoj razini. Zahvaljujući glavnom cilju strategije Europa 2020. u vezi s ranim napuštanjem školovanja to je pitanje visoko na dnevnom redu nacionalnih politika i doprinijelo je promicanju obrazovnih reformi.

Iako je posljednjih godina ostvaren vidljiv napredak u smanjenju stope ranog napuštanja školovanja, previše učenika i dalje prijevremeno napušta obrazovanje ⁽²⁾. I dalje postoje velike razlike među državama članicama i unutar njih, a u mnogim zemljama još nema sveobuhvatnih strategija koje su zagovarane u preporuci Vijeća iz 2011.

Iz tog razloga EU i države članice prepoznaju potrebu za aktivnim ulaganjem napora kako bi se ostvario, a ako je moguće, čak i premašio cilj strategije Europa 2020.

NAGLAŠAVA DA

1. Rano napuštanje školovanja često je rezultat niza međusobno povezanih osobnih, socijalnih, ekonomskih, kulturnih, obrazovnih, rodnih i obiteljskih čimbenika i povezano je sa situacijama trajnog nepovoljnog položaja koje često nastaju još u ranom djetinjstvu. Skupine niskog socioekonomskog položaja pogođene su u većoj mjeri, a stope ranog napuštanja školovanja posebno su alarmantne za određene skupine kao što su djeca migrantskog podrijetla (uključujući novopristigle migrante i djecu rođenu u inozemstvu), djeca Roma te djeca s posebnim obrazovnim potrebama.
2. Oblikovanje i kvaliteta obrazovnih sustava također snažno utječu na sudjelovanje i uspjeh učenika, a određeni sustavni čimbenici mogu negativno utjecati na napredak u učenju. Osim toga, čimbenici kao što su nepovoljno ozračje u školi, nasilje i zlostavljanje među vršnjacima, okruženje za učenje u kojem učenici ne osjećaju da ih se poštuje ili cijeni, metode poučavanja i kurikulumi koji možda nisu uvijek najprimjereniji, nedovoljna potpora učenicima, nedostatak obrazovanja za karijeru i profesionalnog usmjerenja ili loši odnosi između učitelja i učenika mogu dovesti do toga da učenici prijevremeno napuštaju obrazovanje.
3. U našim sve raznovrsnijim društvima postoji hitna potreba za uključivim i usklađenim odgovorima dionika iz obrazovnog sustava i izvan njega kojima je cilj promicanje zajedničkih vrijednosti kao što su tolerancija, uzajamno poštovanje, jednake mogućnosti i nediskriminacija, kao i poticanje društvene integracije, međukulturnog razumijevanja i osjećaja pripadnosti.
4. Osiguravanje da svaka mlada osoba ima jednak pristup kvalitetnom i uključivom obrazovanju ⁽³⁾ te priliku da razvije svoj puni potencijal neovisno o osobnim, obiteljskim ili rodnim čimbenicima, socioekonomskom položaju i životnim iskustvima ključno je za sprečavanje marginalizacije i socijalne isključenosti, kao i za smanjivanje rizika od ekstremizma i radikalizacije.
5. Završetak srednjoškolskog obrazovanja ili strukovnog obrazovanja i osposobljavanja obično se smatra najnižom potrebnom kvalifikacijom za uspješan prijelaz iz obrazovanja na tržište rada, kao i za pristup sljedećim razinama obrazovanja i osposobljavanja. Budući da se osobe koje rano napuste obrazovanje i osposobljavanje suočavaju s većim rizikom od nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti, ulaganje u potporu obrazovnim postignućima mladih može pomoći u prekidanju začaranoga kruga prikraćenosti i međugeneracijskog prijenosa siromaštva i nejednakosti.

⁽¹⁾ Ujedinjena Kraljevina glasovala je protiv preporuke.

⁽²⁾ Prema podacima iz 2014. 11,1 % osoba u dobi od 18 do 24 godine napustilo je obrazovanje i osposobljavanje a da nisu završili srednjoškolski program, što čini oko 4,4 milijuna mladih (izvor: Eurostat (LFS), 2014.).

⁽³⁾ Za potrebe ovih zaključaka izraz *uključivo obrazovanje* odnosi se na pravo svih na kvalitetno obrazovanje koje zadovoljava osnovne potrebe za učenjem i obogaćuje život učenika.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, UZ UVAŽAVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I U SKLADU S NACIONALNIM OKOLNOSTIMA, DA

1. aktivno provode preporuku Vijeća iz 2011. o politikama za smanjenje ranog napuštanja školovanja, posebno:
 - (a) nastavljanjem procesa razvoja i provedbe sveobuhvatnih strategija, ili odgovarajućih integriranih politika sastavljenih od mjera sprečavanja, intervencije i kompenzacije temeljenih na dokazima koje su dosljedno ugrađene u visokokvalitetno obrazovanje i osposobljavanje te koje imaju koristi od trajnog političkog angažmana sa snažnim naglaskom na sprečavanju;
 - (b) osiguravanjem predana sudjelovanja i dugoročne suradnje dionika iz svih relevantnih područja (posebno obrazovanja i osposobljavanja, zapošljavanja, gospodarskih pitanja, socijalnih pitanja, zdravlja, stanovanja, mladih, kulture i sporta) na svim razinama i među njima, na temelju jasno utvrđenih uloga i odgovornosti te uz pomnu usklađenost;
2. uz pokazatelj ranog napuštanja školovanja EU-a istraže mogućnosti za razvoj ili poboljšanje nacionalnih sustava prikupljanja podataka koji redovito obuhvaćaju širok spektar informacija⁽¹⁾ o učenicima, posebno o onima izloženima riziku i onima koji rano napuštaju školovanje. Takvi sustavi, koji obuhvaćaju sve razine i vrste obrazovanja i osposobljavanja i potpuno su usklađeni s nacionalnim zakonodavstvom o zaštiti podataka, mogli bi:
 - (a) omogućiti redovito praćenje napretka u obrazovanju s ciljem ranog otkrivanja i prepoznavanja učenika kod kojih postoji rizik od ranog napuštanja školovanja;
 - (b) pomoći u određivanju kriterija i pokazatelja za prepoznavanje nepovoljnog položaja u obrazovanju;
 - (c) pomoći u razumijevanju razloga ranog napuštanja školovanja, među ostalim prikupljanjem mišljenja učenika;
 - (d) olakšati dostupnost podataka i informacija na različitim razinama politike i njihovu uporabu u usmjeravanju i praćenju razvoja politike;
 - (e) pružiti temelj za razvoj učinkovita usmjeravanja i potpore u školama s ciljem sprečavanja ranog napuštanja školovanja, kao i daljnje mjere za mlade koji su prijevremeno napustili obrazovanje i osposobljavanje;
3. prema potrebi razmotre postavljanje ambicioznijih nacionalnih ciljeva za smanjenje ranog napuštanja školovanja, posebno ako su postojeći već ostvareni;
4. utvrde škole ili lokalna okruženja u kojima prijeti visok rizik ranog napuštanja školovanja i izrazito nepovoljan položaj u obrazovanju te koji mogu imati koristi od dodatne potpore ili sredstava;
5. provedu, prema potrebi, reformu obrazovnih sustava, obuhvaćajući cijeli spektar obrazovanja i osposobljavanja, uključujući neformalno učenje i priznavajući ulogu rada s mladima, s ciljem jačanja strukturnog, pedagoškog, nastavnog i stručnog kontinuiteta, olakšavanja prijelaza, rješavanja problema segregacije i nejednakosti u obrazovnim sustavima i promicanja mjera kojima se podupire napredak i obrazovna postignuća učenika te ih se potiče da završe obrazovanje;
6. osiguraju opći, pravedan pristup dostupnom, visokokvalitetnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Kognitivne i nekognitivne vještine razvijene u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju mogu pomoći djeci da razviju svoj puni potencijal i pružaju im temelje za život i uspjeh u školi. Strukturama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja također bi se trebalo promicati učinkovito usvajanje jezika nastave ili više njih, istodobno poštujući kulturnu i jezičnu raznolikost. Razvoj osjećaja pripadnosti i sigurnih odnosa utemeljenih na povjerenju od rane dobi ključan je za daljnje učenje i razvoj djece;

⁽¹⁾ Širok spektar informacija znači posebno saznati više o:

- dobi u kojoj dolazi do prekida obrazovanja i osposobljavanja;
- odnosu između ranog napuštanja školovanja i izostajanja s nastave;
- razlikama u odnosu na rano napuštanje školovanja s obzirom na rod, obrazovna postignuća ili dostignutu razinu obrazovanja;
- socioekonomskoj pozadini ili zamjenskom čimbeniku, poput informacija o susjedstvu;
- podrijetlu i/ili materinskom jeziku učenika.

7. potiču i promiču suradničke pristupe („za cijelu školu“) za smanjenje ranog napuštanja školovanja na lokalnoj razini, na primjer:
- a) tako da školama pruže veći manevarski prostor u pogledu upravljanja, pitanja kurikuluma i metoda rada, među ostalim većom autonomijom uz koju dolazi učinkovita odgovornost;
 - b) odgovarajućim otvorenim i transparentnim mehanizmima osiguravanja kvalitete i postupcima planiranja i poboljšanja škola, uspostavljenih i provedenih uz aktivno sudjelovanje cijele školske zajednice (ravnatelj škola, nastavno i nenastavno osoblje, učenici, roditelji i obitelji);
 - c) učinkovitim partnerstvima i međusektorskom suradnjom između škola i vanjskih dionika, uključujući niz stručnjaka, nevladinih organizacija, poduzeća, udruga, osoba koje rade s mladima, lokalnih vlasti i službi te drugih predstavnika iz zajednice u cjelini u skladu s lokalnim kontekstima;
 - d) suradnjom među školama različitih vrsta i razina koje se nalaze na istom području, kao i umrežavanjem i obrazovnim zajednicama u kojima sudjeluju razni stručnjaci na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, kako bi se promicala razmjena primjera dobre prakse;
 - e) izvrsnošću u upravljanju školama i vodstvu škola, primjerice poboljšanjem postupaka zapošljavanja i mogućnosti trajnog stručnog usavršavanja ravnatelja škola;
 - f) kulturom potpore i suradnje među učenicima, roditeljima, obiteljima i osobljem škola, s ciljem jačeg poistovjećivanja mladih sa školskim sustavom, povećanja njihove motivacije za učenje i poticanja njihova sudjelovanja u zajedničkim postupcima donošenja odluka;
 - g) potporom školama u dopiranju do svih roditelja i obitelji izvan formalnih zahtjeva za sudjelovanjem te u izgradnji kulture međusobnog povjerenja i poštovanja zahvaljujući kojoj se roditelji i obitelji osjećaju dobrodošlima u školi i uključenima u obrazovanje svoje djece;
 - h) mehanizmima za otkrivanje ranih znakova odustajanja, kao što su redovito izostajanje s nastave ili problemi u ponašanju;
 - i) sustavnim okvirima potpore za učenike kod kojih postoji rizik od ranog napuštanja školovanja, uključujući mentorstvo, savjetovanje i psihološku pomoć, kao i mogućnost dodatne potpore za učenike čiji materinski jezik (ili više njih) nije jezik nastave;
 - j) pružanjem široka raspona dostupnih izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti, na primjer u sportu, umjetnosti, volonterskom radu ili radu s mladima, kojima se može nadopuniti iskustvo učenja i povećati sudjelovanje, motiviranost i osjećaj pripadnosti učenika;
8. potičući visoka očekivanja za sve učenike i promičući pristup temeljnim vještinama i znanju koji će ih na najbolji način pripremiti za budućnost, istraže mogućnosti prilagođenijih oblika poučavanja i učenja koji su u većoj mjeri usredotočeni na učenika, među ostalim putem digitalnih resursa, kao i upotrebu različitih metoda vrednovanja, poput formativnog vrednovanja ⁽¹⁾;
9. osiguraju, uz uvažavanje institucionalne autonomije, da učitelji i nastavnici, predavači, ravnatelj škola, odgojitelji u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i ostalo osoblje inicijalnim obrazovanjem učitelja i nastavnika te trajnim stručnim usavršavanjem steknu vještine, kompetencije i upućenost potrebne za razumijevanje i rješavanje nepovoljnog položaja u obrazovanju i mogućih čimbenika rizika koji bi mogli uzrokovati odustajanje ili rano napuštanje školovanja. Takve vještine, kompetencije i znanje mogli bi obuhvatiti pitanja kao što su strategije upravljanja razredom i raznolikošću, izgradnja odnosa, rješavanje sukoba, metode sprečavanja zlostavljanja među vršnjacima te obrazovanje za karijeru i profesionalno usmjeravanje;
10. osiguraju da profesionalno obrazovanje i usmjeravanje, fleksibilnije mogućnosti i visokokvalitetno strukovno obrazovanje i osposobljavanje jednake vrijednosti kao opće obrazovanje budu dostupni svim učenicima;
11. osiguraju pristup visokokvalitetnim sustavima „druge prilike“ i drugim mogućnostima za ponovno uključivanje u redovno obrazovanje za sve mlade koji su prijevremeno napustili obrazovanje te osiguraju da sve znanje, vještine i kompetencije stečeni na taj način, uključujući neformalnim i informalnim učenjem, budu priznati u skladu s preporukom Vijeća iz 2012. ⁽²⁾

⁽¹⁾ Za potrebe ovih zaključaka izraz *formativno vrednovanje* odnosi se na mjere koje se primjenjuju radi preciznog utvrđivanja potreba učenika te pružanja pravodobne i trajne povratne informacije u sklopu procesa učenja.

⁽²⁾ SL C 398, 22.12.2012., str. 1.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I KOMISIJU DA

1. u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste mogućnosti dostupne u sklopu strateškog okvira ET 2020. i putem otvorene metode koordinacije, uključujući mogućnost jačanja uzajamnog učenja i, prema potrebi, ugovaranja provedbe istraživanja i studija, kako bi se ojačalo kreiranje politika utemeljenih na dokazima te razvili i širili primjeri uspješne politike u praksi;
2. iskoriste mogućnosti financiranja koje nude instrumenti EU-a kao što su program *Erasmus+*, Europski socijalni fond i Europski fond za strateška ulaganja ⁽¹⁾ za potporu mjerama usmjerenima na smanjenje ranog napuštanja školovanja u sklopu sveobuhvatnih politika i na promicanje suradnje u školama i oko njih;
3. nastave istraživanjem i uzajamnim učenjem utvrđivati primjere najučinkovitije prakse suradnje u školi i na lokalnoj razini s ciljem ublažavanja nepovoljnog položaja u obrazovanju, smanjenja ranog napuštanja školovanja i osiguravanja uključivijeg obrazovanja. Osiguraju opsežno širenje takve prakse među nastavnim i nenastavnim osobljem i dionicima, posebno putem zajednice eTwinning i internetske stranice School Education Gateway.

POZIVA KOMISIJU DA:

1. nastavi slijediti i širiti informacije o razvoju događaja u državama članicama i periodično izvješćuje o napretku u ostvarivanju cilja strategije *Europa 2020.* i provedbi strategija ili odgovarajućih integriranih politika država članica u vezi s ranim napuštanjem školovanja u kontekstu europskog semestra te mehanizmima izvješćivanja strateškog okvira ET 2020., među ostalim putem Pregleda obrazovanja i osposobljavanja (*Education and Training Monitor*);
2. dodatno razvije suradnju s istraživačima, državama članicama, relevantnim dionicima, mrežama i organizacijama s ciljem podupiranja provedbe nacionalnih politika i politika EU-a u vezi s ranim napuštanjem školovanja;
3. pojača suradnju u vezi s tom temom s relevantnim međunarodnim organizacijama, kao što je OECD, u suradnji s državama članicama;
4. podsjeti na važnost zadržavanja naglaska na uključivom obrazovanju i smanjenju ranog napuštanja školovanja u kontekstu planiranog preispitivanja programa *Erasmus+* u sredini programskog razdoblja.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2015/1017 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2015. o Europskom fondu za strateška ulaganja, Europskom savjetodavnom centru za ulaganja i Europskom portalu projekata ulaganja i o izmjeni uredbi (EU) br. 1291/2013 i (EU) br. 1316/2013 (SL L 169, 1.7.2015., str. 1.).